

Kinesisk i nordjyske skoler – hvorfor nu det?

Killick (2009) argumenterer for, at internationalisering er uddannelsessystemets respons på globaliseringen, og udviklingen i Danmark synes at underbygge dette synspunkt. En række ministerielle rapporter peger på nødvendigheden af internationalisering af hele det danske uddannelsessystem, og såvel mere som flere sprog er blevet fremhævet som en vigtig del af arbejdet med at gøre eleverne parate til at leve i en globaliseret verden (fx Sprog er nøglen til verden 2011 samt Netværksprojekt vedr. fremmedsprogsfagernes profil og anvendelsesorientering i gymnasierne 2012-2013).

Nordjyske grundskolers seneste svar på opfordringen til øget fokus på internationalisering har bl.a. været at udbyde kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i samarbejde med Confucius Institute for Innovation and Learning på Aalborg Universitet (CI AAU)¹. Men hvorfor nu lige kinesisk?

Formålet med denne artikel er med udgangspunkt i vores forskning og erfaringer at diskutere, hvorfor grundskoler i Nordjylland er begyndt at inkludere kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i deres undervisningstilbud.

ULLA EGIDIUSSEN EGEKVIST

Ph.d.-stipendiat, cand.mag. i læring og forandringsprocesser

Aalborg Universitet, Institut for Læring og Filosofi

uee@learning.aau.dk

MADS JAKOB KIRKEBÆK

Adjunkt, ph.d. i kinesisk

Aalborg Universitet, Institut for Læring og Filosofi

mjk@learning.aau.dk

Internationalisering i Nordjylland

Ligesom i resten af landet er der stor forskel på, om/hvor meget nordjyske grundskoler arbejder med internationalisering (Internationaliseringen der blev væk 2010). Internationalisering kan defineres som »den transformationsproces, som finder sted, når transnationalt samarbejde får gennemslagskraft på hele skolen« (Heidemann 1999: 12). En af de skoler, der arbejder aktivt med internationalisering, er Gug Skole i Aalborg. Skolen har tre fokusområder, der skal være med til at binde skolen sammen fra indskolingen til overbygningen: Skriftsprogsudvikling/læsning, krop og bevægelse samt verdensborgeren. Ifølge skolelederen er næsten alle skolens elever etnisk danske og ikke repræsentative for det danske samfund, og et af skolens hovedargumenter for at arbejde med »verdensborgeren« er således ønsket om at ruste eleverne til en fremtid i et multikulturelt Danmark og en globaliseret verden (Egekvist 2011a: 22).

Det overordnede fokus for Gug Skoles arbejde synes at være »det hele menneske«, der tænker på sig selv som en del af og har ansvarfølelse for hele verden. I skoleplanen står der, at »Eleverne skal være med til at mindske verdens uretfærdigheder og uligheder« (Gug Skoles Skoleplan 2011: 7). Dette peger på en stærk form for internationalisering, der ifølge Byram (2008: 32) handler om at arbejde for en bedre verden gennem aktiv deltagelse og opbygning af en fælles global identitet. Internationalisering i en stærk (og ideel) form har således mange lighedspunkter med det langsigtede mål med udvikling af interkulturelle kompetencer, som ifølge Risager (2010: 60) ligeledes bør være at kæmpe for en bedre verden.

En ting er at have som mål at »uddanne« eleverne til verdensborgere, noget andet er at vælge at bruge kinesisk som middel til at opnå dette mål. I det følgende vil vi se på kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i nordjyske skoler og diskutere argumenterne for at introducere faget i skolen.

Hvorfor kinesisk?

Der kan være mange begrundelser for at undervise i kinesisk. Støvring Gymnasium, som har udbudt kinesisk siden 2007, har været foregangsskole i Nordjylland, og i august 2010 fik gymnaset etableret landets første Confucius Classroom i samarbejde med CIAAU. Det giver Støvring Gymnasium mulighed for, via det kinesiske sprogævn, Hanban, og Confucius Institutes hovedkontor i Beijing, at kunne trække på kinesiske sproglærere og kontakter i Kina. Gym-

nasiet får ligeledes tilført midler til sine Kina-aktiviteter. Som begrundelse for at sætte kinesisk på skoleskemaet udtalte rektor Jens Nielsen i et nyhedsindslag på TV2:

... kineserne er rigtig dygtige til at lytte til, hvordan vi indretter verden, men vi tager fejl, hvis vi tror, at det er Vesteuropa og USA, der sætter hele dagsordenen fremadrettet. Vi skal forstå, hvad der sker i Kina, og det skal vore unge mennesker være en del af og ikke bare tilskuere til. (Nielsen 2010).

I udtalelsen ligger både en bekymring for, at danske elever skal sakke bagud, samt et ønske om, at eleverne fortsat skal være med til at sætte dagsordenen globalt og lokalt.

I *Understanding Bourdieu* skriver Webb, Schirato & Danaher (2011: 107 ff.), at uddannelsesfeltet er kamplads for to modstridende synspunkter. Det ene synspunkt er, at formålet med undervisning først og fremmest er at udvikle eleverne åndeligt og intellektuelt. Det andet er et mere snævert nyttesynspunkt: Undervisningen skal kunne betale sig. I tilfældet kinesisk i Nordjylland modarbejder disse to synspunkter tilsyneladende ikke hinanden. Der argumenteres således for at introducere kinesisk, både fordi det kan gavne elevernes omverdensforståelse, og fordi kendskab til kinesisk sprog og kultur forventes at blive en vigtig konkurrenceparameter på fremtidens globale arbejdsmarked. Dette har formodentlig også været med til at gøre kinesisk populært i Nordjylland.

Når kinesisk er blevet valgt frem for endnu et europæisk sprog, kan det muligvis også hænge sammen med en idé om, at dette ikke ville gøre danske skoleelever mere globalt orienterede. Et møde med et sprog, der har sine rødder i en østlig kultur, kan opfattes som mere interessant, fordi der eksisterer en maksimal distance mellem vestlige og østlige kulturer (Chen & Chung (1993) i Burnett & Gardner (2006)), og fordi ønsket er at fremme elevernes forståelse for verden – også uden for Europa.

Men måske hænger den nye interesse for kinesisk i Nordjylland også blot sammen med, at der rent faktisk eksisterer tilbud via CIAAU. Der er tale om en prisbillig mulighed og let løsning for skolerne med CIAAU's skræddersyede undervisningstilbud, som udføres af kompetente kinesiske sproglærere. Sprog som arabisk eller swahili kunne formodentlig have løst opgaven lige så godt. Det ville blot kræve mere arbejde af skolen.

Trods stor imødekommenhed over for udbud af kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i samarbejde med CIAAU eksisterer der imidlertid også forbehold. Rannestad (2012) giver fx udtryk for, at introduktionen af kinesisk ikke må ske på bekostning af de eksisterende

sprog i grundskolen. Endvidere italesætter Rannestad, som skolekonsulent, sine egne refleksioner over og forbehold ved Aalborg Skolevæsens samarbejde med CI AAU – for er det ikke ensbetydende med en indirekte støtte til et regime, som hun dybest set ikke bryder sig om? Eller kan en dansk samarbejdspartner tværtimod fungere som en øjenåbner for kinesere med ønske om forandring?

Som det fremgår, er der mange forskellige interesser og motiver på spil i forbindelse med introduktionen af kinesisk, og de har ikke nødvendigvis noget med internationalisering og styrkelse af elevernes interkulturelle kompetencer at gøre. Selvom interesserne og motiverne kunne være interessante at beskæftige sig med, er vores forskning primært fokuseret på implementering af kinesisk i dansk skoleregi og resultaterne heraf.

De første erfaringer med kinesisk

Kontakten mellem CI AAU og nordjyske skoler tog for alvor fart, da CI AAU i efteråret 2011 arrangerede et delegationsbesøg til Beijing for 25 nordjyske skolefolk, primært skoleledere, med det formål at skabe interesse for at inkludere kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i grundskolen og danne grundlag for fremtidig elevudveksling og andet samarbejde mellem danske og kinesiske skoler. Turen lagde således op til, at internationalisering i Nordjylland også kom til at inkludere Kina-relaterede aktiviteter (Egekvist 2012).

Allerede i foråret 2011 gennemførte CI AAU imidlertid et pilotprojekt med en valgfagsuge i kinesisk sprog og kultur i overbygningen på Gug Skole (Egekvist 2011a), og de gode erfaringer fra projektet samt nye skolekontakter har gjort, at der siden da har været afholdt Kinadage, Kinauger samt kortere og længere forløb i kinesisk sprog og kultur på 14 grundskoler i Nordjylland – både i indskolingen, på mellemtrinet og i overbygningen. Dansktalende lærere har typisk stået for undervisningen af de helt små elever, men ellers har undervisningen foregået på engelsk.

Endvidere gennemførte CI AAU i februar 2012 et pilotprojekt med elevudveksling mellem Kina og Danmark, hvor 22 kinesiske elever fra 7. klasse på Hangzhou Entel Foreign Language School efter et tougers udvekslingsophold i Tyskland var på et tredages ophold med privat indkvartering hos værtsfamilier på Gug Skole. Stor kinesisk tilfredshed med besøget gør, at skolen allerede til august 2012 planlægger at sende yderligere 22 elever til en/flere nordjyske skoler på et tougers udvekslingsophold. Håbet er, at udvekslinger som den allerede gennemførte kan være med til at ud-

vikle både de danske og kinesiske elevers kulturelle nysgerrighed, interesse og åbenhed over for mennesker med en anden kulturbaggrund samt øge deres kulturelle selvindsigt og gøre det muligt for dem at reflektere kritisk over tavs viden, værdier og praksisser, som ikke kan tages for givet i alle kultursammenhænge. Vi håber, at vores forskning kan give svar på, om det sker, eller om dansk-kinesisk elevudveksling også kan tænkes at skabe eller underbygge kulturelle stereotyper af hinanden.

Interessen for CI AAU's aktiviteter er stor. Projekterne er både mange og relativt varierede, og udviklingen er gået stærkt. Eftersom der er tale om helt nystartede aktiviteter, er det imidlertid nødvendigt at undersøge, hvad de rent faktisk bidrager med til de danske elever og grundskoler, samt at arbejde konstruktivt med at løse de udfordringer, som løbende opstår. Det er bl.a. disse forhold, vores forskning skal belyse.

Udfordringer og interessante forskningsvinkler

I dette afsnit vil vi kort præsentere nogle af de udfordringer, der er i forbindelse med at introducere kinesisk i Nordjylland, og hvordan vi i vores forskning forholder os til nogle af dem.

1. Danske elevers læring i forbindelse med kinesiske sprog- og kulturaktiviteter

For at kunne retfærdiggøre et fokus på kinesiske sprog og kulturaktiviteter er det nødvendigt at undersøge, hvad eleverne kan lære heraf. I et forsøg på at afdække betydninger af, muligheder i og udfordringer ved CI AAU's kinesiske sprog- og kulturaktiviteter samarbejder CI AAU med den ene af denne artikels forfattere, Ulla Egidiussen Egekvist. Egekvist arbejder med at afdække, hvordan aktiviteterne indgår i den internationaliseringsproces, der er i gang på udvalgte nordjyske grundskoler, og at undersøge, om/hvordan sådanne aktiviteter kan være med til at udvikle danske skoleelevers interkulturelle kompetencer.

2. Underviserne

Alle CI AAU's kinesiske undervisere er uddannede sproglærere, men ikke fra danske seminarier eller med undervisningserfaring fra den danske grundskole. De kan derfor ikke sendes direkte ud at undervise, når de kommer til Danmark. Som en del af deres introduktion har vi gode erfaringer med at lade nye kinesiske undervisere følge undervisning i fx engelsk, før de selv går i gang med at undervise.

Det er også en god måde at blive introduceret til dansk »klasseværelses-praksis« på og få skabt kontakt til andre lærere på den skole, hvor de skal undervise i kinesisk.

3. Undervisningssprog og tolærerordning

CI AAU's kinesiske undervisere taler i begyndelsen »kun« kinesisk og engelsk, og selvom danske elevers engelskkundskaber generelt er gode, er det selvfølgelig en ekstra udfordring at skulle lære kinesisk via engelsk. Hvor det har kunnet lade sig gøre, har vi derfor startet kinesiskundervisningen op med tolærerordning. En dansk lærer fra skolen, som går til hånd de første undervisningsgange i kinesisk, har vist sig at være en god investering. Den danske lærer kan svare på de praktiske spørgsmål, som den kinesiske lærer naturligvis har, og være med til at løse evt. sproglige og/eller pædagogiske problemer, så snart de opstår.

4. Undervisningsmaterialer

Der findes kun få undervisningsmaterialer på dansk til målgruppen (oversat fra kinesisk/engelsk), og med hensyn til indhold og lærings-syn passer de ikke altid til en dansk kontekst. Den anden af denne artikels forfattere, Mads Jakob Kirkebak, arbejder derfor med at udvikle en kinesisk fremmedsprogspædagogik tilpasset danske forhold. Kirkebak arbejder fx med at finde svar på, hvor mange skrifttegn eleverne skal lære, og hvordan det kan gøres vedkommende og relevant at lære skrifttegn, når eleverne ikke naturligt møder og har brug for dem i deres hverdag.

5. Læreplaner

Der findes endnu ikke nogen centralt udarbejdet læreplan for kinesisk i grundskolen, og det er et privilegium, men også en stor udfordring selv at skulle udarbejde læreplaner til de forskellige kurser, CI AAU afholder.

6. Motivation

Mange elever vælger kinesisk af ren og skær lyst. De foreløbige erfaringer med undervisning i grundskolen viser imidlertid også, at et valg af kinesisk ikke altid er et tilvalg, men nogle gange et fravalg af noget, eleverne forestiller sig ville være endnu værre. Disse elever har ikke valgt kinesisk af interesse, men som det mindste af flere ondt, og det har selvfølgelig indflydelse på deres motivation. Elevernes motivation påvirkes også af, om de har kinesisk som en obligatorisk del af deres skolegang (det var tilfældet for 42 elever på

den internationale specialiseringslinje på Gug Skole), eller om de selv har valgt at gå til kinesisk som et tilbud efter normal skoletid.

7. Manglende pipeline fra grundskole til gymnasium

Elever, som har haft kinesisk i grundskolen, har endnu ikke mulighed for at vælge det som fortsættersprog i gymnasiet. Hvis kinesisk på længere sigt skal have en fremtid i grundskolen (og gymnasiet), vil det være nødvendigt at etablere en sammenhængende pipeline, så elever, der har haft kinesisk i grundskolen, ikke skal begynde forfra i gymnasiet.

8. Muligheder for samarbejde med kinesiske grundskoler

Danske grundskoler, som ønsker at samarbejde med andre grundskoler i Europa, kan bl.a. søge om midler til det via COMENIUS-programmet. Der mangler tilsvarende programmer for grundskoler, som ønsker at samarbejde med skoler uden for Europa, og etableres de ikke, kan man frygte, at kinesisk på sigt mest bliver for de ressourcestærke skoler (og elever), som selv har midlerne til at etablere samarbejder og partnerskaber med kinesiske skoler.

9. Forskningsområde afgrænset til Nordjylland pga. CI AAU's geografiske arbejdsområde

Indtil nu har vores forskning udelukkende relateret sig til kinesisk i Nordjylland, men erfaringer fra andre dele af Danmark vil på sigt blive inddraget. Det kunne fx være erfaringer fra Ballerup kommune samt Stenhus Gymnasium og Niels Steensens Gymnasieskole, der allerede har nogle års erfaring med undervisning i kinesisk, samt samarbejde med kinesiske skoler og institutioner som CI på Copenhagen Business School.

Afrunding

Vi mener, at kinesisk som grundskolefag har fået en god start i Nordjylland, og at faget med tiden har mulighed for at udvikle sig til et fast tilbud på skoleskemaet. Men selvom »godt begyndt er halvt fuldendt«, er der selvfølgelig mange udfordringer forbundet med at starte et nyt fag op helt fra bunden. Derfor er forskning i didaktiske, læringsmæssige, metodiske, organisatoriske og kulturelle aspekter af sprog- og kulturaktiviteterne også en meget væsentlig del af CI AAU's arbejde.

I forbindelse med sin deltagelse i et Chinese Experience Course på Aalborg Universitet, som CI AAU udbød i efteråret 2010, udtalte en af de kvindelige deltagere i et interview:

En dør til en anderledes verden åbnes for mig. Og forandrer mig. Og beriger mig. Og gør mig mere til den person, jeg anser mig selv for at være: en borger i en verden, hvor det ikke betyder noget, hvor man er født, og hvor man overalt kan tage vaner og levevis til sig. Det er lige mig! (Egekvist 2011b: 79)

Måske kan kinesiske sprog- og kulturaktiviteter i grundskolen ligeledes åbne en dør til en anderledes verden for danske skoleelever – til glæde og gavn for både eleverne og den verden, de er en del af.

Note

1 Confucius Institute er en non-profit organisation med mange ligheder med fx det tyske Goethe Institut, det franske Alliance Française og Det Danske Kulturinstitut. Confucius Institute er finansieret af den kine-

siske stat og arbejder for at fremme kendskabet til kinesisk sprog og kultur i hele verden. I december 2011 var der 358 Confucius Institutes i verden, heraf to i Danmark (og for nylig er et tredje blevet etableret).

Litteratur

Burnett, C., & Gardner, J. (2006). »The One Less Travelled By...: The Experience of Chinese Students in a UK University«. I Byram, M. & Feng, A. (red.) (2006). *Living and Studying Abroad – Research and Practice*. S. 64-90. Multilingual Matters LTD.

Byram, M. (2008). »From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship – Essays and Reflections.« *Language for Intercultural Communication and Education*, 17. Clevedon: Multilingual Matters.

Egekvist, U. E. (2011a). *Chinese Language and Culture in a Danish School Context*. (Arbejdsrapport om Læring). Department of Learning and Philosophy, Aalborg University. UniPrint Aalborg Universitet.

Egekvist, U. E. (2011b). *Opening a Door to a Different World – Meaningfulness of Learning Chinese Language and Culture in the Chinese Experience Course organized by the Confucius Institute for Innovation and Learning at Aalborg University*.

(Speciale på Kandidatuddannelsen i Læring og Forandringsprocesser).

Egekvist, U. E. (2012). »Kinesierier«. *Plenum*, Nr. 1, s. 46-47.

Gug Skoles Skoleplan (2011). *Skoleplan Gug Skole*.

Heidemann, T. (1999). *Forskelle skaber forandring – internationalisering og skoleudvikling*. Vejle: Kroghs forlag A/S.

Internationaliseringen der blev væk – Forslag til styrkelse af grundskolens internationalisering (Maj 2010). Rådet for Internationalisering af Uddannelserne.

- Killick, D. (2009): »Curriculum internationalisation: identity, graduate attributes and 'alter-modernity'«. *ELiSS*, Vol. 2 Issue 1, Juli 2009.
- Netværksprojekt vedr. fremmedsprogsgagernes profil og anvendelsesorientering i gymnasierne (2012-2013). (<http://gymnasie-sprogprojekt.squarespace.com/>)
- Nielsen, J. (2010). »Store elever skal lære kinesisk«. Nyhedsindslag på TV2, d. 16. nov. 2010.
- Rannestad, A. K. S. (2012). »Kinesisk i den danske skole«. *Sproglæreren*. Nr. 1.
- Risager, K. (2010). »Lærerens interkulturelle kompetence«. *Sprogforum*, nr. 49-50, s. 53-60.
- Sprog er nøglen til verden – Anbefalinger fra arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog* (juni 2011). Arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog. Findes på <http://fivu.dk/publikationer/2011/sprog-er-noeglen-til-verden>
- Webb, J., Schirato, T., & Danaher, G. (2011). *Understanding Bourdieu*. London: Sage Publications.

Kinesisk

我们学习新语言，了解新的文化和社会的过程，也就是我们成为世界公民的过程。我们作为外国人，我们学习丹麦语，了解丹麦文化和社会，也是如此。

Dansk

Når vi lærer nye sprog og får kendskab til nye kulturer og nye samfund, uddanner vi os til verdensborgere. Det sker også, når vi som udlændinge lærer dansk og får kendskab til kultur- og samfundsforhold i Danmark.